

РЕЦЕНЗІЯ

**професора кафедри історії та теорії олімпійського спорту
Національного університету фізичного виховання і спорту України,
доктора наук з фізичного виховання і спорту,
професора Козлової Олени Костянтинівни на дисертаційну роботу
Ромолданової Ірини Олександрівни на тему «Контроль психологічної
підготовленості кваліфікованих тхеквондистів у чотирирічному циклі
підготовки», представлену на здобуття ступеня
доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт**

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку суспільства загальнокомандний успіх на Олімпійських іграх і чемпіонатах світу розглядається як фактор національного престижу, конкурентоспроможності країни на міжнародній спортивній арені. Місце тієї або іншої країни у неофіційному командному медальному заліку цих головних змагань визначає багато чинників. Однак при інших рівних умовах ефективність виступу національних команд, окремих спортсменів на Олімпійських іграх і чемпіонатах світу обумовлена психологічною готовністю до найвищих досягнень в терміні проведення головних змагань. Своєчасний психологічний контроль на основі об'єктивних показників має стати важливою складовою частиною (підсистемою) процесу психологічного забезпечення підготовки спортсменів, які готуються до головних змагань чотириріччя. Цілком природно, що досягнення ефекту не може бути забезпечене тільки короткостроковим періодом безпосередньої підготовки для цього має бути створена відповідна база протягом чотирирічних олімпійських циклів підготовки. Попри величезну кількість науково-методичних даних в спеціальній літературі, стосовно контролю психологічної підготовленості спортсменів залишаються невирішеними ряд актуальних завдань, що стосуються обґрунтування механізмів контролю психологічної

підготовленості кваліфікованих спортсменів з урахуванням специфіки виду спорту, їх віку та статі.

Тема дисертаційної роботи Ромолданової І. О. є актуальною і присвячена контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів у чотирирічному циклі підготовки». Важливим є визначення кола пріоритетних психологічних властивостей та якостей особистості, що впливають на ефективність тренувальної та змагальної діяльності, обґрунтування алгоритму організації та механізму контролю за психологічною підготовленістю тхеквондистів високої кваліфікації, які готуються протягом чотирьох років до Ігор Олімпіади, визначення особливостей рівня прояву психологічних якостей і властивостей у спортсменів різного віку та статі протягом чотирирічного циклу підготовки та встановлення їх взаємозв'язку із ефективністю змагальної діяльності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до Плану науково-дослідної роботи НУФВСУ на 2016-2020 рр. за темою «Удосконалення системи спортивної підготовки і змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів в сучасних умовах інтенсифікації змагальної діяльності» (№ державної реєстрації 0174000806) та Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021-2025 рр. за темою «Структура і зміст багаторічної підготовки спортсменів у сучасних умовах розвитку спорту» (№ державної реєстрації 0121U108197). Автор – співвиконавець тем. Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні та створенні механізму контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки, розробці практичних рекомендацій для ДЮСШ, СДЮСШОР, ШВСМ та спортсменів національних збірних команд, що готуються в олімпійських циклах підготовки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що в роботі:

- вперше систематизовані психологічні властивості та якості особистості кваліфікованих тхеквондистів з та встановлено їх пріоритетну значущість під

час контролю рівня психологічної готовності протягом чотирирічних циклів підготовки;

- вперше представлено загальний алгоритм організації психологічного контролю підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах олімпійської підготовки;
- вперше розроблено та обгрунтовано етапну структуру механізму психологічного контролю підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах олімпійської підготовки;
- визначено рівень прояву значущих психологічних властивостей та якостей кваліфікованих тхеквондистів різного віку та статі;
- вперше визначена факторна структура психологічної підготовленості тхеквондистів різного віку та статі;
- вперше встановлені взаємозв'язки між рівнем психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів та ефективністю їх змагальної діяльності в офіційних поєдинках;
- представлені данні, які відображають динаміку змін показників психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів протягом чотирирічних циклів підготовки;
- підтвержені дані, щодо впливу психологічних властивостей кваліфікованих тхеквондистів на змагальну діяльність;
- доповнені данні щодо особливостей змагальної діяльності в тхеквондо;
- доповнені дані щодо значущості психологічної підготовки в спортивних єдиноборствах;
- підтвержені положення щодо важливості системного використання засобів та методів спортивної підготовки у сучасному спорті.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в роботі:

- розроблений механізм контролю психологічної підготовленості буде використаний в процесі підготовки кваліфікованих тхеквондистів збірної команди України до участі в Олімпійських іграх.

- розроблений алгоритм контролю психологічної підготовленості кваліфікованих спортсменів в рамках чотирирічних циклів підготовки, може бути використаним для проведення досліджень в інших видах спорту.

Отримані результати впроваджені в освітній процес кафедри історії та теорії олімпійського спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ, Київ, 7 лютого 2022 р.), практику підготовки спортсменів-тхеквондистів (Федерація тхеквондо ВТФ України Харків, 10 квітня 2022 р.; Позанавчальний спортивний заклад Центр військово-патріотичного та спортивного виховання молоді «Десантник», Київ, 4 травня 2023 р.), в практику підготовки тренерів в рамках курсів центру підвищення кваліфікації та перепідготовки тренерів Національного університету фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ, Київ, 10 березня, 2023 р.)

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна. Основні наукові положення, методичні підходи висновки і рекомендації дисертації Ромолданової І. О. достатньою мірою обґрунтовані, базуються на аналізі фундаментальних праць відомих вітчизняних та зарубіжних вчених.

Автором логічно сформульовано структурні компоненти: мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, які відповідають темі дисертації.

Методи дослідження (теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та мережі Інтернет; педагогічне спостереження, опитування, методи психодіагностики; метод експертних оцінок, методи математичної статистики) дозволяють вирішити поставлені завдання.

Разом із висновками всі компоненти дослідження складають логічно побудовано і композиційно завершено структуру наукової роботи.

Оцінка змісту дисертації, її завдання в цілому і основних положень дисертації. Дисертаційна робота Ромолданової І. О. викладена державною мовою; складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи – 215 сторінок.

Робота містить 9 таблиць і 35 рисунків. Список використаної літератури налічує 187 найменування.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, сформульовано структурні компоненти дослідження (мету, завдання, предмет, об'єкт, наведено методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичну значущість), охарактеризовано особистий внесок здобувачки та апробацію результатів дисертаційної роботи на наукових конференціях.

Перший розділ «Проблеми контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки» присвячений аналізу літературних даних з питань теоретико-методичних основ підготовки спортсменів в чотирирічних циклах підготовки, змагальної діяльності кваліфікованих тхеквондистів та її врахування під час контролю психологічної підготовленості спортсменів; психологічному забезпеченню підготовки кваліфікованих спортсменів в олімпійських циклах, а також контролю психологічної підготовленості в спортивних єдиноборствах.

Другий розділ «Методи та організація дослідження» присвячено обґрунтуванню методів та доцільності їх використання в роботі. Наведено опис процедури організації дослідження, що тривало з 2018 по 2022 рр. та надано характеристику досліджуваним (40 спортсменів (чоловіки та жінки), які входили до складу національної збірної команди з тхеквондо, що готувалась до участі в Олімпійській іграх 2020 в м. Токіо; 22 тренери з тхеквондо).

Третій розділ «Обґрунтування алгоритму організації та визначення інформативних складових психологічного контролю підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних олімпійських циклах підготовки» присвячено обґрунтуванню комплексу інформативних показників та визначенню їх пріоритетної значущості для контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів; питанням організації, структури та змісту контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки, а також дослідженню напрямів використання результатів психологічного контролю під час підготовки кваліфікованих

тхеквондистів в чотирирічних олімпійських циклах.

Здобувачці вдалося визначити найбільш значущі показники психологічної підготовленості тхеквондистів, які вперше готуються до участі в Олімпійських іграх, та тих, які вже мають досвід участі у цих змаганнях; розробити та обґрунтувати структуру організації психологічного контролю спортсменів в чотирирічних циклах підготовки (від первинного тестування до багаторічного психологічного забезпечення підготовки спортсменів до Олімпійських ігор); висвітлити напрямів використання результатів психологічного контролю під час підготовки кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних олімпійських циклах.

Четвертий розділ «Особливості психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів різного віку і статі та її зв'язок з ефективністю змагальної діяльності в чотирирічних циклах підготовки» присвячений дослідженню питань індивідуально-типологічних та особистісних властивостей тхеквондистів різного рівня кваліфікації та статі; вивченню мотиваційно-вольової сфери тхеквондистів різного рівня кваліфікації та статі; аналізу рівня самооцінки та стрес-стійкості тхеквондистів з урахуванням кваліфікації та статі; факторній структурі психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів різної статі; впливу психологічної підготовленості тхеквондистів на ефективність їх змагальної діяльності, а також питанням етапного, поточного та оперативного контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів протягом олімпійських циклів підготовки.

Здобувачкою встановлені індивідуальна динаміка змін основних досліджуваних психологічних параметрів у кваліфікованих тхеквондистів протягом чотирирічних циклів підготовки, та показаний їх зв'язок із особливостями тренувальної та змагальної діяльності цих спортсменів протягом різних структурних утворень тренувального процесу.

П'ятий розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» присвячено аналізу отриманих результатів та їх порівнянню з висновками та результатами інших досліджень. В розділі також наведено механізм контролю за станом психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних

циклах підготовки, що включає поетапний алгоритм дій, ключові принципи, завдання, засоби, методи функції та напрями використання результатів психологічного контролю під час цілеспрямованої підготовки спортсменів до змагань.

Висновки, які сформульовано в роботі – обґрунтовані і достовірні. В цілому відповідають завданням дисертаційного дослідження, відображають наукову новизну та практичну значущість роботи.

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях. Результати проведених досліджень висвітлені автором в 6 наукових публікаціях, з них: 5 статей у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України; 1 публікація апробаційного характеру. У публікаціях, що підготовані у співавторстві, чітко вказано авторський внесок. У наукових публікаціях автора у повній мірі відображено основні положення дисертації, а також не виявлено порушення академічної доброчесності.

Основні теоретичні і практичні положення дисертаційної роботи оприлюднено на міжнародному рівні: VIII, X–XII Міжнародні конференції «Молодь та олімпійський рух» (Київ, Україна 2019, 2021-2022 рр.); на всеукраїнських заходах: «круглі столи» і конференції кафедр спортивних єдиноборств (Київ, 2019–2021 рр.), історії та теорії олімпійського спорту НУФВСУ (Київ, 2019–2021 рр.).

Недоліки дисертації щодо їх змісту та оформлення. Разом з тим, у дисертаційній роботі Ромолданової І. О. «Контроль психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів у чотирирічному циклі підготовки» присутні й окремі недоліки та дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації та відповідних уточнень:

1. У змісті дисертації доцільно було б вказати який розділ роботи присвячений вирішенню четвертого завдання, а саме обґрунтуванню алгоритму організації та структурі механізму контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки.

2. В першому розділі дисертаційної роботи автор не показав свого критичного ставлення до цитованої літератури щодо проблеми психологічного забезпечення підготовки кваліфікованих спортсменів в олімпійських чотирирічних циклах.
3. Візуалізація алгоритму організації та етапної структури механізму психологічного контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки здатна покращити сприйняття роботи.
4. З огляду на поставлені завдання та загальний зміст дисертаційної роботи, доцільною є розробка практичних рекомендацій щодо використання запропонованого механізму контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки.
5. У тексті дисертації містяться редакційні та орфографічні помилки.

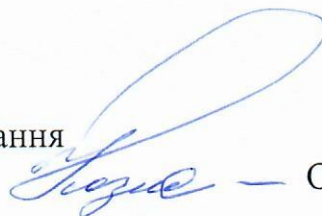
Перераховані недоліки та зауваження у переважній більшості носять дискусійний характер, суттєво не впливають на науковий і методологічний рівень дисертації, не знижують її загальної позитивної оцінки та спрямовані, в основному, на подальше вдосконалення творчих здібностей здобувача.

Висновок про відповідність дисертації встановленим чинним вимогам. Дисертаційна робота Ромолданової І. О. на тему «Контроль психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів у чотирирічному циклі підготовки» має достатнє теоретичне й практичне значення, є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке за своїм змістом, обґрунтованістю висновків, новизною отриманих результатів відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019 р.), а її автор

заслуговує присудження наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт», галузь знань 01 «Освіта/ Педагогіка».

Рецензент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор, професор кафедри історії
та теорії олімпійського спорту
Національного університету фізичного виховання
і спорту України

О. К. Козлова

Проректор з науково-педагогічної роботи
Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор

О. В. Борисова